

Summary

The complex estimation of material well-being of enterprise labour resources is resulted in the article. Basic tasks are selected to the analysis of the state of material well-being of enterprise labour resources and grounded necessity of realization of estimation of labour resources for realization of potential possibilities of personnel.

Отримано 20.09.2010

УДК 336.078.3

Н.В. Шевченко, ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

У статті обґрунтовано необхідність і систематизовано проблеми впровадження державного фінансового контролю в соціальну сферу, визначено його завдання та умови ефективної реалізації.

Ключові слова: державний фінансовий контроль, соціальна сфера, ефективність контролю, соціальні послуги.

Постановка проблеми. В умовах подолання фінансової кризи та підвищення результативності виконання соціальних програм особливої актуальності набуває ефективність використання бюджетних коштів. Забезпечення такої ефективності, поряд із забезпеченням державних органів і суспільства достовірною інформацією про використання фінансових ресурсів соціальними установами, є основною метою здійснення державного фінансового контролю. На жаль, сьогодні функціонування системи державного фінансового контролю супроводжується труднощами організаційного, методичного та іншого характеру, що, у свою чергу, зменшує результативність реалізації програм соціального характеру та прозорість їх фінансування.

Останнім часом в економічній літературі приділяється значна увага загальним питанням провадження системи державного фінансового контролю. Неодноразово в роботах як вітчизняних, так і закордонних науковців розглядалися питання дублювання функцій контролюючих органів, підвищення їх незалежності, необхідності впровадження нових методичних прийомів контролю тощо. Суттєвий внесок у вирішення існуючих проблем функціонування системи державного фінансового контролю належить таким науковцям, як І. Іванова, І. Стефаник, О. Лебедева, С. Бардаш, О. Репетько, І. Басанцов, О. Зюнькін, О. Василик, В. Шевчук, А. Барановський та ін. Незважаючи на значну кількість

наукових досліджень, на сьогодні додаткової уваги потребує цілий ряд проблем щодо реалізації державного фінансового контролю в окремих сферах соціального і економічного розвитку.

Метою даної статті є дослідження проблем реалізації державного фінансового контролю в соціальній сфері, визначення його основних завдань та заходів щодо підвищення його ефективності.

Виклад основного матеріалу. Реалізація державного фінансового контролю має свої особливості залежно від сфери народного господарства, в якій здійснюється. У процесі реалізації контролю в соціальній сфері виникають притаманні їй особливості, що обумовлюється її організаційною і функціональною специфікою. Враховуючи особливості соціальної сфери, можна визначити форми і методи державного фінансового контролю, які можуть бути використані.

Аналіз ринку послуг, проведений у роботі [4], свідчить, що кожна із галузей соціальної сфери (освіта, охорона здоров'я, культура тощо), в якій відбувається реалізація державного фінансового контролю, має відмінності за характером послуг, контингентом працівників та їх професійним складом, забезпеченістю основними фондами тощо. Крім того, характерною особливістю соціальної сфери є специфіка її послуг, оскільки їм притаманні такі ознаки, як колективний характер споживання, висока соціальна значущість тощо.

Більшість соціальних установ фінансуються за рахунок бюджетних коштів, оскільки надають послуги переважно на безкоштовній основі, тому вони не повною мірою відповідають засадам ринкового механізму, що є також специфічною рисою соціальної сфери. Переважна частка бюджетних коштів у структурі фінансового забезпечення соціальних установ викликає необхідність здійснення державного фінансового контролю та, як результат, його реалізацію з урахуванням зазначених вище специфічних ознак.

З урахуванням специфіки реалізації державного фінансового контролю в соціальній сфері основними його завданнями можна вважати такі:

- контроль за збереженням та раціональним використанням бюджетних коштів;
- аналіз цільового використання ресурсів установами соціальної сфери;
- контроль за виконанням соціальних програм, аналіз відхилень і виявлення причин таких відхилень;
- експертиза проектів, які реалізуються з метою виконання соціальної програми адміністративно-територіальної одиниці;
- інформування суспільства про результати контролю виконання соціальних програм;
- забезпечення повернення коштів від незаконних операцій та дій;

- аналіз відповідності нормативної бази потребам функціонування системи державного фінансового контролю в соціальній сфері, аналіз проблемних ділянок і розробка пропозицій щодо удосконалення методичного забезпечення контрольного процесу.

Аналіз практики реалізації контрольних заходів у соціальній сфері дозволяє виділити ряд проблем, які знижують ефективність державного фінансового контролю в соціальній сфері. Такі проблеми, на нашу думку, можна поділити на дві групи: перша – це ті проблеми, які характерні для системи державного фінансового контролю в цілому, незалежно від сфери його реалізації; друга група проблем пов'язана зі специфікою сфери застосування такої системи.

Перша група проблем пов'язана з існуючими недоліками в організаційній структурі системи державного фінансового контролю. З метою усунення даної проблеми виникає необхідність координації усіх структурних складових організаційного забезпечення системи державного фінансового контролю та їх взаємодії. Наступною необхідною умовою ефективної реалізації державного фінансового контролю є необхідність забезпечення умов конфіденційності суб'єктів контролю, а відповідно, і, як наслідок, впровадження у важливих випадках раптовості призначення контрольних заходів. Зазначені умови дозволять не тільки підвищити ефективність контрольних процедур, а й забезпечити максимальну достовірність та прозорість отриманих результатів.

Невід'ємною передумовою підвищення ефективності державного фінансового контролю в соціальній сфері є формування методичного забезпечення системи державного фінансового контролю. Про низький рівень методичного забезпечення цієї системи сьогодні наголошується в таких роботах, як [1-3]. Дана проблема характерна не тільки для функціонування системи державного фінансового контролю в соціальній сфері, а в цілому і для всіх сфер господарювання.

Різноманіття підходів і пропозицій до вирішення існуючих проблем реалізації державного фінансового контролю в соціальній сфері сприяє необхідності впровадження комплексного підходу до розвитку та удосконалення системи такого контролю. Протиріччя, які існують у сучасному законодавстві, є результатом постійних змін, що вносяться відокремлено для вирішення локальних проблем, і досить часто призводять до неузгодженості в нормативному забезпеченні. Не позбавлена недоліків і така складова державного фінансового контролю, як інформаційне забезпечення. Так, зокрема, раціональність використання бюджетних коштів на реалізацію соціальних програм можна визначити лише за умови існування достовірної інформації про

існуючі альтернативи при відборі таких програм, а також про критерії їх вибору.

Досить актуальною є на сьогодні і проблема дотримання етичних норм проведення державного фінансового контролю в соціальній сфері. Так, при здійсненні державного фінансового контролю соціальних програм рекомендують використовувати кодекс етики працівників державної контрольно-ревізійної служби, який розроблено на підставі Міжнародного кодексу етики контролерів (аудиторів) державного сектора. Проте, оскільки контроль здійснюється в соціальній сфері, виникає необхідність урахування специфіки даної галузі та створення уточнюючих стандартів поведінки контролерів.

Наявність загальних стандартів є передумовою виникнення наступної проблеми, що потребує додаткової уваги. Так, зокрема, неправомірні дії в процесі здійснення контрольних дій з перевищенням посадових обов'язків призводять до втрати ефективності витрачання бюджетних коштів у соціальній сфері. Така втрата відбувається і у випадках, коли контролюючі органи підлягають впливу владних структур або третіх осіб, що зменшує прозорість діяльності контролюючих органів.

Висновки. У результаті аналізу проблем державного фінансового контролю в соціальній сфері можна з впевненістю зазначити, що на сьогодні вирішення їх можливе лише за умови застосування комплексного підходу, який би містив пропозиції щодо удосконалення організаційної, методичної, юридичної, нормативної, етичної та інших складових даної системи. Нині державна влада, на жаль, не здатна реально оцінити фактичний стан справ з фінансово-бюджетної дисципліни в Україні. Посилення контрольних заходів лише призводить до значного збільшення обсягів фінансових порушень. Якщо й надалі спостерігатимуться такі темпи обсягів фінансово-бюджетних порушень, то виникне реальна загроза дестабілізації бюджетного процесу. Зокрема, це може призвести до невиконання бюджетних надходжень на загальнодержавному та місцевому рівнях, значного збільшення бюджетної заборгованості, перекидання бюджетних коштів з напрямів підтримки важливих для суспільства держаних цільових програм до різних сумнівних проектів розвитку. За цих умов нагальною постає потреба у посиленні регіонального фінансового контролю із застосуванням, зокрема, програмно-цільового підходу, який здатний підвищити відповідальність розпорядників бюджетних коштів за результати реалізації бюджетних програм.

Список літератури

1. Левицька, С. Аудит у використанні державних ресурсів [Текст] / С. Левицька // Економіка України. – 2004. – № 7. – С. 85–88.

2. Павлюк, К. В. Фінансове забезпечення видатків на соціальний захист населення [Текст] / К. В. Павлюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 10(65). – С. 146–150.
3. Петренко, П. Що гальмує систему урядового контролю економіки України? [Текст] / Павло Петренко // Персонал. – 2007. – № 11. – С. 39–45.
4. Товт, К. С. Теоретико-методологічні основи дослідження ринку послуг [Текст] / К. С. Товт // Науковий вісник Ужгородського університету : збірник наукових праць. – 2009. – № 27. – С. 25–30. – Серія "Економіка".

Summary

In the article a necessity and problems of introduction of state financial control is examined for a social sphere, his task and terms of effective realization.

Отримано 21.09.2010

УДК 336.71

*М.О. Долгальова, канд. екон. наук, доц., А.М. Чуйко,
Дніпропетровський університет економіки і права*

ЩОДО ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У статті розглядаються питання забезпечення ліквідності комерційних банків в умовах фінансово-економічної кризи. Розглянуто проблему надлишкової ліквідності банків і її вплив на платоспроможність банківських установ. Запропоновано шляхи вирішення проблем із адекватним забезпеченням банківської ліквідності.

Ключові слова: ліквідність комерційного банку, нормативи ліквідності, платоспроможність банку, надлишкова ліквідність.

Постановка проблеми. Умови, в яких проходило становлення та продовжується розвиток банківської системи України, призвели до суттєвого зростання значення банківської ліквідності. У перші роки розвитку банківської системи країни спостерігалася галопуюча інфляція. Така економічна ситуація багато в чому нівелювала прорахунки банківських установ у сфері управління активами та пасивами. Значна частина українських банків у гонитві за надприбутками не приділяла достатньої уваги питанням управління ліквідністю.

Для банківських установ України, які зуміли своєчасно перебувати свої стратегії та з мінімальними втратами вийти з системної кризи 90-х та 2009 рр., питання ефективного управління ліквідністю є на сьогодні одним з найбільш актуальних. Такі фактори, як відсутність достатньої кількості платоспроможних позичальників, альтернативних кредитуванню напрямків інвестування коштів, недостатній рівень до-